

ที่วัด ตันนั้น เป็นฉันทา เล่ม ๑

หอสมุดคณะ
กองคณะการศึกษาระดับประถมศึกษา

หนังสืออ่านเพิ่มเติมสังคมศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาสังคมศึกษา

เรื่อง ทิวาดี ตื่น เป็นจันใด

เล่ม ๑

สำหรับประโยคประถมศึกษาตอนต้น

ของ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

๙๐๔๓๙๗

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการ ได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาสังคมศึกษา
เล่ม ๑ เรื่อง ทวาด ดินน เป็นฉันท สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่
๓-๔ ขน กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้
หนังสือในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๑๔

ร.วิ. ร.วิ. ร.วิ.

(นายระบิล สัตสุพรรณ)

รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ด้วยกรมวิชาการได้พิจารณาเห็นว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชา
สังคมศึกษา สำหรับประโยคประถมศึกษาดอนต้นยังมีไม่พอ
สมควรจัดทำเพิ่มขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้มีหนังสือทอดอ่าน จึง
ขออนุมัติกระทรวงศึกษาธิการ มอบหมายให้นางเสนาะจิตร สุ-
วรรณโพธิ์ศรี และนางผลกาวดี อุตตโมทย์ ร่วมกันเรียบเรียงหนังสือ
อ่านเพิ่มเติมวิชาสังคมศึกษา สำหรับชั้นประถมศึกษาตอนต้นขึ้น
ให้ชื่อว่า “ทวาด ดนน เบนนได” โดยกระทรวงศึกษาธิการ
แต่งตั้งให้นายสวัสดิ์ ภูมิรัตน์ เป็นผู้ตรวจ

กรมวิชาการ หวังว่า หนังสือดังกล่าวจะยังประโยชน์ต่อ
นักเรียนในระดับนี้ตามสมควร

กรมวิชาการ

สารบาญ

	หน้า
บทที่ ๑ เล่นกันสนุกดี	๑
บทที่ ๒ เล่นกันดี ๆ	๔
บทที่ ๓ ช่วยกันรักษาของ	๗
บทที่ ๔ เด็กสะอาด	๑๐
บทที่ ๕ เมตตากรรมาสัตว์	๑๓
บทที่ ๖ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	๑๗
บทที่ ๗ ภิรยาด	๒๐
บทที่ ๘ ความพากเพียร	๒๔
บทที่ ๙ ชัยคนประหยัด	๒๗
บทที่ ๑๐ ลูกทวด	๓๑
บทที่ ๑๑ เราต้องกล้าหาญ	๓๔
บทที่ ๑๒ รักกันไว้	๓๘

๑. เล่นกันสนุกดี

“เรามาเล่นกันไหม” แก้วถาม

“เอาสิ เล่นอะไรกันดีล่ะ” ก้องถาม

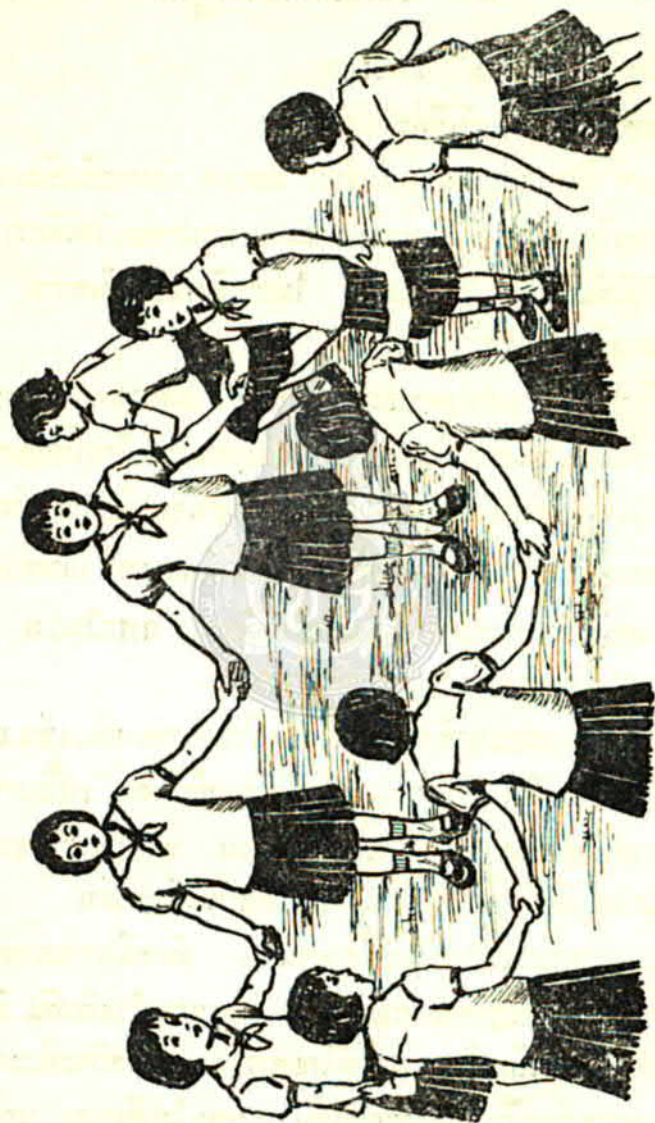
ใครๆ ก็ชอบเล่น เล่นแล้วสนุก ใจสบาย ร่างกายก็แข็งแรง

ที่โรงเรียนเด็กๆ มีเพื่อนเล่นมากมาย ครมักชอบให้เด็กๆ เล่นด้วยกัน
ครูคอยดูให้เล่นกันดีๆ ไม่รังแกกัน ไม่เล่นสิ่งที่เป็นอันตราย หรือทำของ
เสียหาย บางทีครูก็เล่นด้วย

แก้วชวนเพื่อนเล่นฟุตบอล เด็กชายชอบเล่นฟุตบอลมาก เด็กหญิง
ชอบเล่นเอาเด็ก วิ่งผลัด ตีอ้อมเตี๊ยม มีการเล่นอีกมากที่เด็กทั้งหญิงชายชอบเล่น
เช่น หมาไล่ห่าน ตีจับ ซ่อนหา เขาเล่นในสนามเมื่อฝนไม่ตก การเล่น
เหล่านี้เรียกว่า กีฬากลางแจ้ง ถ้าฝนตกก็เล่นในชายคา เล่นช่วงชิง บิงปอง
จูงนางเข้าห้อง หมากรอส การเล่นเหล่านี้เรียกว่า กีฬาในร่ม หรือบางวัน
ฝนตกเด็กๆ ก็เล่นทายปัญหากัน เล่นกันสนุกดี

แก้วอยู่บ้านชอบหาสิ่งของที่ไม่ใช่แล้วมาทำของเล่น เช่น เอาก้านกล้วย
มาทำเป็นม้าแล้วร้อง “ก๊บบ” หรือทำปืนแล้วยิงดั่ง “เปรี้ยงๆ” เอาทาง
มะพร้าวมาสานเป็นตะกร้อ และปลาตะเพียน หรือบางทีก็เอาฝาจุกขวดหน้า
อัตรามาโยนหัวโยนก้อย ที่บ้านแก้วมีน้องเป็นเพื่อนเล่น

ส่วนแก่นกับกาไม่เล่นเหมือนคนอื่น วันหนึ่งเขาเอาท่อนไม้ไปวาง
ขวางทางรถไฟ เผอิญมีคนเห็นเข้าก่อน จึงลากออกไปเสียทัน มิฉะนั้นรถไฟ
อาจตกราง แล้วจะเป็นอันตรายแก่ผู้โดยสารได้ ตำรวจก็จะจับแก่นกับกาไป
ลงโทษ เพราะเล่นเป็นอันตรายต่อผู้อื่น และเล่นให้เสียของ แก่นกับกาเล่น
เป็นพาลเถร

เด็ก ๆ ชอบเล่นกลางแจ้ง เขาเล่นมาไล่ทัน

แสงก็เหมือนกัน เอากระจกไปโปรยไว้บนถนน ถ้ารถยนต์แล่นผ่านไป
และทับเข้า ยางก็จะแตก เห็นเป็นช่องสนุก ตำรวจจับตัวแสงไปสถานีตำรวจ
เพื่อว่ากล่าวตักเตือน เคี้ยวขี้แสงเช็ดแล้ว ไม่เล่นเป็นอันตราย ไม่เล่นให้
เสียของ ไม่เล่นเป็นพาลเกรือกต่อไป

การเล่นเช่นนั้นเป็นโทษ ไม่เป็นคุณ

เด็ก ๆ จึงเลือกเล่นให้เป็นคุณเหมือนแก้ว เล่นให้สนุก เล่นให้ใจสบาย
เล่นให้ร่างกายแข็งแรง

หมาไล่ห่าน

ผู้เล่นคนหนึ่งเป็นหมาวิ่งไล่ อีกคนหนึ่งเป็นห่านวิ่งหนี ผู้เล่นนอกนั้น
จะมีก่อกนกก็ได้ ล้อมวงโดยวิธีขีมือต่อ ๆ กันเป็นวงกลม เมื่อห่านจวนตัว
จะวิ่งลอดแขนเข้าไปในวงใน ผู้ที่เป็นรวกก็จะรีบพากันนั่งพร้อมกัน ปิด
ไม่ให้หมาลอดเข้ามาได้ ถ้านั่งลงไม่ทัน หมาลอดเข้าไปได้ ก็มีสิทธิจับห่าน
ได้ ถ้าห่านวิ่งไวก็หนีออกนอกวง ซึ่งสมมติว่าเป็นกรงไปอีก ผู้เป็นกรง
ต้องวิ่งไวในการช่วยห่านให้หนีรอดได้โดยรีบขึ้นยืนเปิดทางให้ห่านลอดไป
ถ้าห่านลอดไปได้แล้ว รีบปิดกรงไม่ให้หมาออก ถ้าเข้าไปหมาลอดได้ก็วิ่ง
ไล่จับกันต่อไปอีกจนกว่าจะแพ้

๒. เล่นกันดี ๆ

เวลาพักเรียน แก้ว ถึก พวง กับนักเรียนหลายคนเล่นซ่อนหา แก้วอยู่โยง พวงซ่อนข้างโถ่งน้ำ แก้วจับได้ พวงเป็นเด็กเล็ก วิ่งช้า

พวงอยู่โยง ถึกประมาท เห็นพวงเป็นเด็กเล็ก จึงแอบอยู่หลังพวง ถึกไม่ทันเข้าโยง พวงจับได้

ถึกบอกว่า เขาถึงโยงก่อน ไม่ยอมอยู่โยง แต่นักเรียนหลายคนบอกว่า ถึกโกง พวงจับได้ก่อน ต้องให้ถึกอยู่โยง

ถึกไม่ปรีดาให้มิด กอຍຂໍເລື່ອງຊຸ່ວຍໃຜຮ້ອນທີ່ໄທນ ແກ້ວເປັນຫົວໜ້າຮ້ອນ ບອກວ່າຕົກເລ່ນໂກງ ຕ້ອງໃຫ້ຮ້ອນກັນໃໝ່ ໃຫ້ຕົກປິດຫາຫົນໜ້າເຂົ້າຝາ ຫ້າມໃຫ້ເຫຼືອ ຕົກໂກງອີກ ແກ້ວຈະຫ້າມໃຫ້ຕົກເລ່ນ

ถึกเป็นเด็กเข้าใหม่ มีนิสัยโกงติดตัวมา จึงยังไม่รู้จักเล่นอย่างนักกีฬา วันรุ่งขึ้นนักเรียนรุ่นกลางกำลังเล่นแข่งขันฟุตบอล เด็กชั้นเล็กอยู่ข้างสนาม ถึกสนุกใหญ่และร้องว่า

“เตะมันให้หนักหน่อย แ่งลูกไปเลยก็แล้วกัน”

แก้วหัวหน้าชั้น อยู่ที่นั่งค้ำย จึงว่า “ถึกมาเตะบ้างหรือ นี่เขาเล่นกีฬา เขาไม่เตะต่อยกัน”

ถึกเถียงว่า “ซัดขาให้หนักก็ได้ เขาซัดขากันบ่อยๆ เห็นไหม”

แก้วสอนว่า “ถึกดูให้ดี เขาไม่ได้ซัดขา เขาสอดขาเข้าไปแย่งลูกกัน ข้อบังคับมีว่า ต้องเตะลูก เตะคนไม่ได้ เตะขาไม่ได้ เล่นฟุตบอล ก็เตะได้ แต่ลูกฟุตบอลเท่านั้น”

“ถกลูกชนฟุตบอล”

แก้วฟุตบอล

“เตะมันไปไกล แยกไปเลยก็แล้วกัน”

“ถ้ามารอบที่ห้าหรือ นเขาเล่นกีฬา เขาไม่เตะต่อยกัน”

ดึกยังเล่นฟุตบอลไม่เป็น แต่ดึกชอบฟุตบอล ดึกอยากเป็นนักกีฬา
 แก้วเป็นเด็กดี เป็นหัวหน้าชั้นของดึก แก้วคอยเตือนดึก และบอกให้
 ดึกเข้าใจเล่นฟุตบอล แก้วกับดึกยังเป็นเด็กเล็ก แต่เขาอยากโตขึ้นเป็นนัก
 กีฬา

๓. ช่วยกันรักษาของ

ที่ริมถนนข้างบ้านของวิชา มีต้นเข็มออกดอกเป็นพุ่มพวง บางต้นสีขาว บางต้นสีชมพู บางต้นสีเหลือง วิชาชอบดูดอกไม้เหล่านั้น ช่วงสวดิจจริง ๆ

เช้าวันหนึ่งขณะที่วิชาเดินไปโรงเรียน เขาเห็นดอกเข็มทั้งเหี่ยวแห้งอยู่บนทางเท้า วิชาจึงเล่าเรื่องนี้ให้คุณครูฟัง

“เด็กบางคนมีมืออยู่ไม่สุข” ครูพูด “ชอบเล่นให้เสียของ เห็นต้นไม้ก็เด็ดเอาดอกมันมาขาย แล้วก็ขว้างทิ้งไป หรือเห็นใบไม้ก็เด็ดทิ้ง แทนที่จะเอาน้ำไปรดให้ชุ่ม หรือเห็นต้นไม้ไหนเอนก็เอาไม้ไปค้ำให้ตรง ย่อมทำประโยชน์แก่ต้นไม้ และเป็นรบกวนให้แก่คนเดินทางทั่วไปด้วย”

“คุณครูคะ” นิภาพุคขึ้น “วันก่อนหนูไปห้องสนามหลวง ตามริมคลอง มีต้นขนุนปลูกไว้เป็นแถว ใบขนุนตกสีเขียว ทำให้ร่มเย็นน่านั่งพักเหลือเกิน แต่แล้ว มีคนเอามือไปขูดต้น เป็นรอย ไปหมด คุณแม่หนู บอกว่า น้ำเสียคายต้นไม้ทำหืนเสียแล้ว หนูยังบอกให้ประธานห้องหนูดูแลค่ะ”

“จริงซิเธอ” ครูพูด “น้ำเสียคาย เด็กบางคนมีมืออยู่ไม่สุข ชอบเล่นให้เสียของ”

วิชาถามว่า “คุณครูครับ ถ้าเด็กรู้ว่ามีมืออยู่ไม่สุข จะแก้ไขอย่างไรครับ”

“มีมืออยู่ไม่สุขหรือเธอ” ครูพูด “ต้องพยายามแก้ตัวเอง ไม่ทำเช่นนั้นอีก”

“บางคนนอกจากมืออยู่ไม่สุขแล้ว” ครูพูดต่อไป “เวลายกข้าวของอะไรก็ไม่ระวัง ปล่อยให้ตกเสียหาย หรือบางทีซุ่มซ่ามเดินเตะของเสียหาย อย่างนี้นักเรียนต้องเห็นใจคุณพ่อคุณแม่ ถ้าเราทำของเสียหายบ่อย ๆ ท่านก็ต้อง

“เฮ้” นิการอง “นี่ใครเอามีความขูดคั้นกัน เป็นรอยเลอะเทอะไปหมด”
ถ้าเราไม่ช่วยกันรักษาของเหล่านี้ก็จะเสียหายไปอย่างรวดเร็วเป็นแน่

เสียเงินหาซื้อใหม่ ท่านต้องหนักเหนื่อยทำงาน หาเงินมาเลี้ยงลูก หาเงินมาให้ลูกเรียนหนังสือ ใครมีนิสัยมืออยู่ไม่สุข ชอบทำของเสียหาย ก็พยายามแก้ไขเสียใหม่”

“หนูเก็บของให้คุณแม่ฝากคุณแม่ค่ะ” เรณูพูด “บางทีของตกอยู่กับพื้น หรือตกที่ถนนหนูก็เก็บไปคืน”

“ดีมาก เรณู” ครูพูด “เธอเป็นลูกที่ดี ช่วยรักษาของของคุณฝากคุณแม่ เด็กที่รู้จักรักษาของที่บ้าน เมื่อมาโรงเรียนก็จะรักษาของโรงเรียน ด้วยหนังสือในห้องสมุดเมื่อหยิบอ่าน ต้องระวังไม่ให้ฉีกขาด ถ้ายืมไปต้องส่งคืน ไม่ฉีกเขียนเลอะเทอะ ตามโต๊ะเรียนหรือฝาห้องเรียน และที่อื่น ๆ ก็ไม่ฉีกเขียน ให้เลอะเทอะ ช่วยกันรักษาของโรงเรียนให้สะอาดถาวร สวยงาม ใครมาเยี่ยมโรงเรียนก็ชมเชย”

“ของของบ้านเมือง เช่นต้นไม้ตามริมถนน เสาไฟฟ้าเราเรียกว่า ของสาธารณะ หรือสมบัติสาธารณะ ก็ต้องช่วยกันรักษาเหมือนกัน เพราะมันให้ความเพลิดเพลิน และทำให้เรารื่นรมย์ มิฉะนั้นจะเสียหาย ต้นไม้ ดอกไม้ไม่ว่าของใครอย่าไปทำลายของเขา เจ้าของเขาเห็นเข้าเขาจะโกรธมาก และตำรวจจะลงโทษผู้ทำลายของคนอื่น คนที่ทำลายของเขาเรียกว่าคนมืออยู่ไม่สุข”

๔. เด็กสะอาก

อาร์อายุ ๘ ขวบเต็มวันนี้ เขาได้ของขวัญจากพ่อแม่หลายอย่าง อาร์เป็นเด็กหน้าตาสวย รูปร่างน่ารัก ใครเห็นก็รัก วันนี้อาร์ได้ของดี ๆ หลายอย่าง เขาได้กระเป๋าใบใหม่ ดินสอใหม่ สมุดใหม่ และดินสอสีใหม่ พ่อแม่ให้เป็นของขวัญวันเกิด

ศิริเป็นน้อง แต่หน้าตา รูปร่างไม่สวยเหมือนพี่ บางทีพ่อแม่ยังแปลกใจว่า พี่น้องกันแท้ ๆ แต่ทำไมหน้าตา รูปร่างไม่เหมือนกันเลย เมื่อใครเห็นศิริก็ไม่รักเหมือนเห็นอาร์ แต่ศิริเป็นเด็กดีมาก เขาเป็นคนสะอาด เขารู้จักความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเขามักเตือนพี่ชายเสมอ ๆ

อาร์แต่งตัวชุดใหม่ไปโรงเรียน ใคร ๆ เห็นก็บอกว่าเด็กคนนั้นหน้าตาสวยน่ารัก เสื้อผ้าสะอาดด้วย อาร์ดีใจมากเมื่อได้ยินดังนั้น

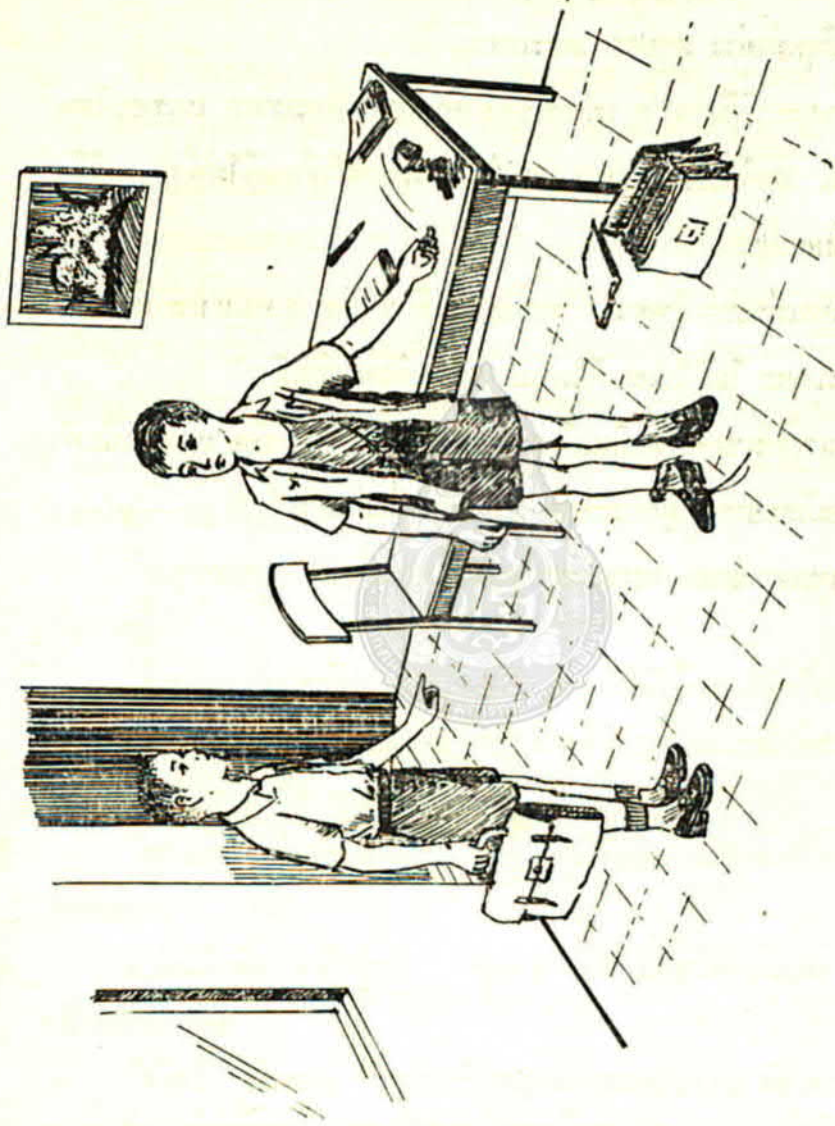
ถึงเวลาหยุดพัก อาร์ออกไปกระโดดโลดเต้น นอนกลิ้งบนสนาม เสื้อผ้าเบอนเหงื่อไหล สกปรกเลอะเทอะ พอกลับถึงบ้านก็ถอดเสื้อออกโยนไว้ กองนุ่นแท่งกางเกงต่อไป

“พี่อาร์ ถอดกางเกงเสียสิ แล้วผึ่งไว้ เสื้อก็เหมือนกัน ผึ่งเสียให้แห้งจะได้ไม่เก่าเร็ว” ศิริเตือน แต่อาร์ทำเป็นไม่ได้ยิน ศิริต้องเอาเสื้อไปผึ่งให้

“จะกินข้าวละ หิวแล้ว” อาร์พูด

“คนสวยเขาต้องผึ่งเสื้อผ้าก่อน อาบน้ำก่อนแล้วจึงกินข้าว” ศิริบอก “พี่เป็นคนสวยทำไมไม่ชอบสะอาดเล่าจ๊ะ”

“อย่ามาสอนเลย” พี่ชายเถียง “เสื้อผ้าสกปรกก็ช่างมัน เก่าแล้วพ่อแม่ก็ซื้อให้ใหม่”

“พี่อาร์ ทำไม่ถอดเสื้อผ้ามองเสียก่อนเล่าจะ”

“พี่อาร์ ทำไม่ถอดเสื้อผ้ามองเสียก่อนเล่าจะ”

ใหม่ของเข้างิจเลอะเทอะสกปรก

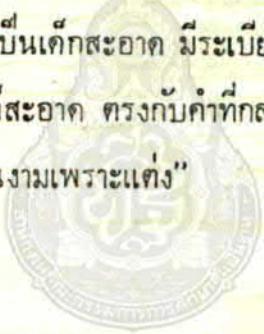
อาร์ไม่ยอมฟังคำสั่งสอนของใครเลย เสื้อผ้าชุดใหม่ไม่ซักก็กลายเป็น
เสื้อผ้าเก่า มีจุดดำต่าง สกปรก เลอะเทอะ

สมุกของอาร์ก็สกปรก เพราะเขาเอาดินสอขีดเลอะเทอะ เขาชอบโยน
ไวท์โน่นที่นี่ ปกก็เกือบขาดหมด ครูว์ก็ไม่ฟัง ศิริเตือนก็ไม่ฟัง อาร์จึง
กลายเป็นเด็กสกปรก

เมื่อใครเห็นเขา ก็พูดว่า “ดูเด็กคนนั้นสิ หน้าตามอมแมม เสื้อผ้าก็
สกปรกเลอะเทอะ ไม่รู้ไปเล่นที่ไหนมา น่ารังเกียจเหลือเกิน”

ทุกคนพากันขมขใจว่าเป็นเด็กสะอาด มีระเบียบเรียบร้อย หน้าตาหล่อตัว
สะอาด เสื้อผ้าสะอาด สมุกก็สะอาด ตรงกับคำที่กล่าวกันว่า

“ไถ่งามเพราะชน คนงามเพราะแต่ง”

๕. เมตตากฤษฎาสัตว์

ในบ้านของมาลินี มีสัตว์เลี้ยงหลายชนิด สุนัขต่างคำก็มี แมวสี่สาวก็มี นกขุนทอง และเป็ดน้ำก็มี มาลินีมักช่วยคุณพ่อเอาอาหารไปเลี้ยงมัน และเล่นกับมันเสมอ เมื่อทำการบ้านเสร็จแล้ว

นกขุนทองพูดแจ้ว ๆ อยู่ในกรง เป็ดน้ำว่ายน้ำอยู่ในสระใสสะอาด ปลาฝูงใหญ่โบกครีบโบกหางว่ายน้ำมาในสระ เมื่อคุณพ่อคุณแม่และมาลินีไม่อยู่บ้าน สุนัขก็เฝ้าบ้านไม่ให้ขโมยเข้ามาขโมยของ เวลามาลินีรู้สึกเหงาก็มีแมวเป็นเพื่อนเล่น มันชอบมาเคล้าแข้งเคล้าขา น่ารักเป็นนักหนา

แม่บอกว่า “มันเป็นสัตว์มีประโยชน์ เราใช้มันในการสงครามก็ได้ ใช้ใช้และใช้ลากของก็ได้”

“หนูชอบช้าง” มาลินีพูด “ช้างลากขลุ่ยใหญ่ ๆ เก่งมาก หนูเคยเห็นช้างที่สวนสัตว์”

“นอกจากสัตว์จะทำงานให้เราแล้ว เรายังใช้เนื้อของสัตว์บางอย่างเป็นอาหารได้อีก” พ่อพูด “ไหนมาลินีลองนึกดูซิว่าเรากินเนื้อสัตว์อะไรบ้าง”

“ปลา เป็ด ไก่ หมู และวัว ค่ะ”

“ถูกแล้ว ถ้าเราไม่มีเนื้อกิน ต้องกินแต่ผัก รสอาหารก็คงไม่อร่อย” พ่อตอบ

มาลินีนึกคิด แล้วพูดว่า “พ่อคะ ถ้าไม่มีสัตว์ใช้งานเลย คนเราคงเหนื่อยเฉยนะคะ”

“จริงซี” พ่อตอบ “คนคงต้องออกแรงลากของเอง ต้องคันขงหนักๆ ลงน้ำเอง ต้องทำอะไรแทนแรงสัตว์เหล่านั้นหลายอย่าง พ่อจึงคิดว่า สัตว์มีประโยชน์แก่เรา เราต้องนึกถึงบุญคุณของมัน”

เรื่องคนเลี้ยงสัตว์

สัตว์แทบทุกชนิดให้คุณประโยชน์แก่เรา ไม่ทางตรงก็ทางอ้อมเราจึงควรดีต่อมัน ให้อาหารมัน ไม่ทำร้ายมัน ตอบแทนความดีของมันที่มีต่อเรานั้น เรียกว่า เมตตาภรณ์าคือสัตว์

“โอ๊ะ! แล้วเราต้องตอบแทนบุญคุณของมัน เหมือนเราต้องตอบแทนบุญคุณคนด้วยหรือคะ” มาลินีถาม

พ่อยิ้มแล้วว่า “ใช่สิลูก วิธืตอบแทนบุญคุณสัตว์ก็คือ ให้ข้าวมันกิน ไม่ทุบตีทำร้ายมัน ถ้ามันเจ็บก็รักษามัน”

“นั่นแหละเราเรียกว่า มีเมตตาการุณาต่อสัตว์” แม่พูด

“เมื่อวานหนูเอนมให้เจ้าต่างกิน มันเลียหนูและกระดิกหางใหญ่ค๊ะ สีสวาก็มาเคล้าแข้งเคล้าขาหนู มันคงรู้ว่าพอหัว หนูจะต้องให้มันกินข้าวทุกที” มาลินีพูด

“นั่นสิ” แม่พูด “บางทีแม่เห็นเขาเลี้ยงสุนัขผสมโซ ไม่ให้มันกินอาหารหรือบางทีให้อาหารมัน ไม่พอ ทั้งที่มันเฝ้าบ้านให้ ไกรผ่าน ไปมามันก็เห่าเหมือนจะบอกให้เจ้าของบ้านรู้ว่ามีคนแปลกหน้าเข้ามา แม่คิดว่าคนใจร้ายเท่านั้นที่ไม่เมตตาการุณาต่อสัตว์”

พ่อพูดขึ้นว่า “บางคนยิ่งร้ายใหญ่ เขาเขียนตีสัตว์อย่างทารุณ ม้ามันลากรถให้ถลาลากช้าเหนื่อยเพราะมันเหนื่อย เขาก็เขียนมัน บางทีฆ่ามันจนถึงกับตายเพราะเหนื่อยมากและเจ็บมาก บางตัวก็ทำงานให้ แต่เขาไม่ให้อาหารกินพอ มันจึงผสมโซ”

ขณะนั้นเป็นเวลาเย็น มาลินีเห็นฝูงผีเสื้อสีต่าง ๆ บินว่อนอยู่ที่กอดอกไม้ มีผีเสื้อสามตัวคุ้ยหาหวานจากเกสรกุหลาบ และนกกำลังบินไปมาบนท้องฟ้า ที่ใบขนุนมีมดแดงเดินเรียงแถวกันอยู่ และมีหนอนตัวอ้วนตัวหนึ่ง ไต่ต้นบ้านมีอ่างแก้ว ใส่ปลาเงิน ปลาทอง สัตว์เหล่านี้ดูเหมือน จะไม่มีคุณค่าต่อเรา เพราะมันไม่ได้ให้แรงงานแก่เราเลย มาลินีคิดแล้วจึงถามพ่อ

พ่อตอบว่า “แต่มันให้ความชื่นบานนี้ลูก จริงไหมละ บรรดาผีเสื้อ นกและแมลง ต่างให้ความสดชื่น ความเพลิดเพลินเจริญใจแก่เรา ผี

ผีเสื้อ แมลงต่าง ๆ ช่วยผสมพันธุ์ดอกไม้ให้เรา ทางนกช่วยทำลายศัตรูของพืช สัตว์บางชนิดแม้จะไม่ให้ประโยชน์แก่เราโดยตรง แต่มันก็ให้ประโยชน์ทางอ้อม”

มาลินีลุกขึ้น เดินไปตู่ผึ้งตัวโตที่กำลังตูดน้ำหวานอย่างเอร็ดอร่อยจากเกสรกุหลาบ แล้วบินกังหึ่งๆ ไปทางคอกกล้วยไม้ พลังซุกหัวซุกปีกเข้าไปในกลีบตอนกลาง ตึงหน้าตึงตาตูดน้ำหวานต่อไปอีกราวกับไม่รู้จักอ้อม

จริงด้วยสิ จริงดังที่พ่อพูด ถึงสัตว์บางชนิดจะไม่มีประโยชน์ทางตรง มันก็มีประโยชน์ทางอ้อม เราจึงควรกรุณาต่อมัน ไม่ควรทำร้ายมัน หรือฆ่ามัน ต้องทำอย่างที่พระท่านสอน จึงจะแสดงว่าเราตอบแทน บุญคุณ สัตว์ที่มีคุณ

๖. เออเฟอเฟอแค้น

วันนี้เป็นวันเกิดคุณพ่อ มีการทำบุญเลี้ยงพระ เผอิญเป็นวันอาทิตย์ อุดมกับชมชื่นลูกทั้งสองไม่ได้ไปโรงเรียน จึงช่วยทำงานด้วย ชมชื่นเห็นแม่ จัดอาหาร กาว หวาน ใส่ถาดเรียงกันไว้หลายถาด จึงถามชื่นว่า

“แม่จ๋า เราเลี้ยงพระแล้วจะเอาอาหารไปให้ใครอีกจ๊ะ เกี้ยวพี่ปู้ปปลามาไม่มีกิน”

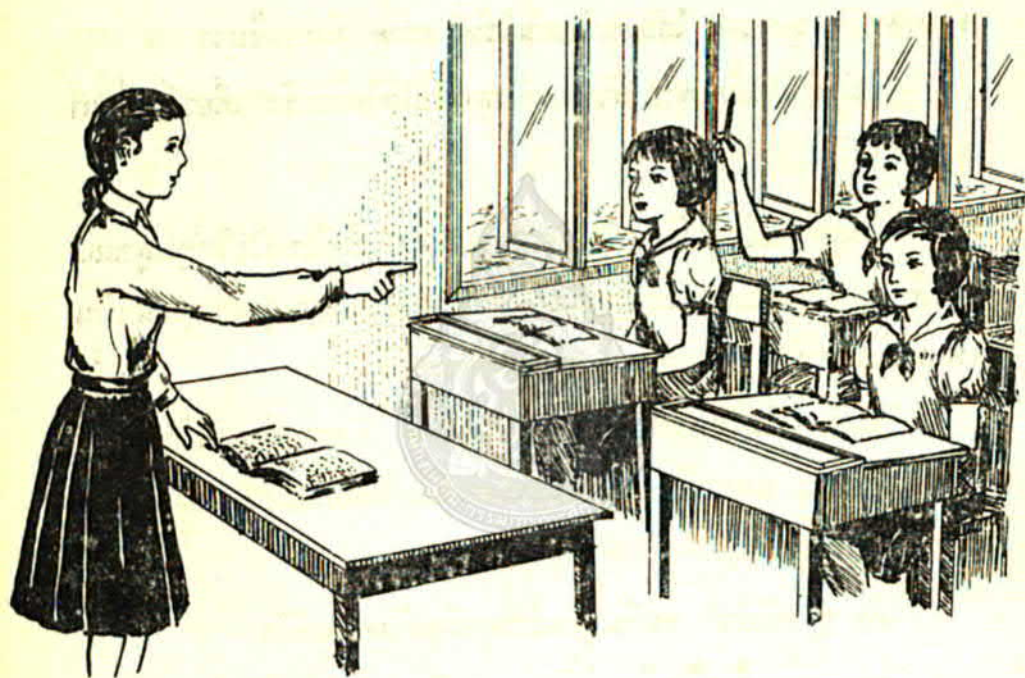
“มีสิลูก” แม่ตอบยิ้ม ๆ เรามีอาหารมากมาย เราก็แบ่งไปให้คุณลุงและคุณน้าบ้าง บ้านคุณลุงและบ้านคุณน้าอยู่ใกล้บ้านเรา คุณลุงและคุณน้าเป็นเพื่อนบ้านของเรา นาน ๆ เราทำบุญเลี้ยงพระสักหน”

“ชมชื่นจำไม่ได้หรือ” อุดมพี่ชายพูดขึ้น “คราวก่อนที่บ้านคุณลุงทำบุญเลี้ยงพระ ยังเอากับข้าว ขนมมาให้เราเลย ฝอยทองเอ๋ย ทองหยิบเอ๋ย เรากินกันอร่อยไปเลย”

“อ้อ จำได้แล้ว” ชมชื่นพูดพลางตบมือด้วยความดีใจ

“คนเราต้องเออเฟอเฟอแค้นกัน” แม่อธิบาย “ดูแต่ในบ้านของเราสิ คุณพ่อไปทำงานหาเงินมาเลี้ยงพวกเรา แม่ก็ทำกับข้าวให้คุณพ่อและให้ลูก ๆ กิน ลูก ๆ ก็ช่วยแม่ทำงาน เราช่วยเหลือกัน คุณลุง คุณน้า ก็เหมือนกัน เป็นเพื่อนบ้านของเรา เมื่อเราขาดของใช้อะไร เช่นยาเราก็ไปขอจากบ้านคุณลุง คุณลุงจะไปไหน ไม่มีคนเฝ้าบ้าน ก็ฝากให้แม่คุณแลบ้านไว้ คุณน้าก็เหมือนกัน เราช่วยเหลือเออเฟอเฟอแค้นกัน เราก็อยู่ด้วยกันเป็นสุข”

บทเรียนที่ ๑๐

ครพคว่ำ คีมาก ชมชั้น ไหว่ณียมคินสอ
 ขบ

“แม่ครับ” อุดมเอ่ยขึ้น “วันก่อนเพื่อนผมคนหนึ่งไม่มีสตางค์ซื้ออาหารกลางวันกิน หิวจนแทบท้อง เขาเอาสตางค์ไปซื้อของเล่นหมด ผมเลยแบ่งข้าวให้เขากินบ้าง”

“ดีแล้วลูก” แม่ชม “เออเพื่อเผื่อแผ่เขาบ้าง ยามเขาไม่มี”

ชมชื่นพูดขึ้น “แม่จ๋า วันก่อนวานดีเพื่อนหนูเขาไม่มีกินสอ คุณครูถามว่าใครมีกินสอให้วาดียืมบ้าง หนูมี หนูก็ให้เขา แล้วเขาก็เอามาคืน หนูเออเพื่อเผื่อแผ่เขาใช้ไหมจ๊ะ”

“ใช่จ๊ะ” แม่พูด “คนเราย่อมมีเวลาขาดข้าวของใช้บ้าง ใครมีก็ให้ยืมหรือให้ เออเพื่อกันอย่างนี้เรากรักกัน เป็นเพื่อนกันและอยู่ด้วยกันเป็นสุข”

พอดีแม่จัดอาหารเสร็จ ก็ยกไปบ้านคุณลุง อุดมยกไปบ้านคุณน้า ชมชื่นก็ตามไปด้วย

๑. กิริยาดี

เด็กที่มีกิริยาดีย่อมมีคนชม แต่บางคนก็กิริยาไม่ดี ไม่เรียบร้อย จึงไม่มีใครนิยม ทำอย่างไรเราจึงจะเป็นเด็กกิริยาดี ลองฟังเรื่องต่อไปนี้

เด็กชายชาน ทวีกุล เป็นเด็กกิริยาดีเพราะเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ส่วนเด็กชายชม รวยทรัพย์ เป็นเด็กมาจากชนบท พ่อแม่ฝากไว้ให้มาเรียนหนังสือในกรุงกับพ่อแม่ของเด็กชายชาน เด็กชายชานอายุน้อยกว่าเด็กชายชม จึงเรียกเด็กชายชมว่าพี่

สองสามวันต่อมา เด็กชายชมก็เริ่มแสดงกิริยาไม่ดีหลายอย่าง เช่นพอจะช้ให้ทำอะไรก็ใช้เท้าชี้

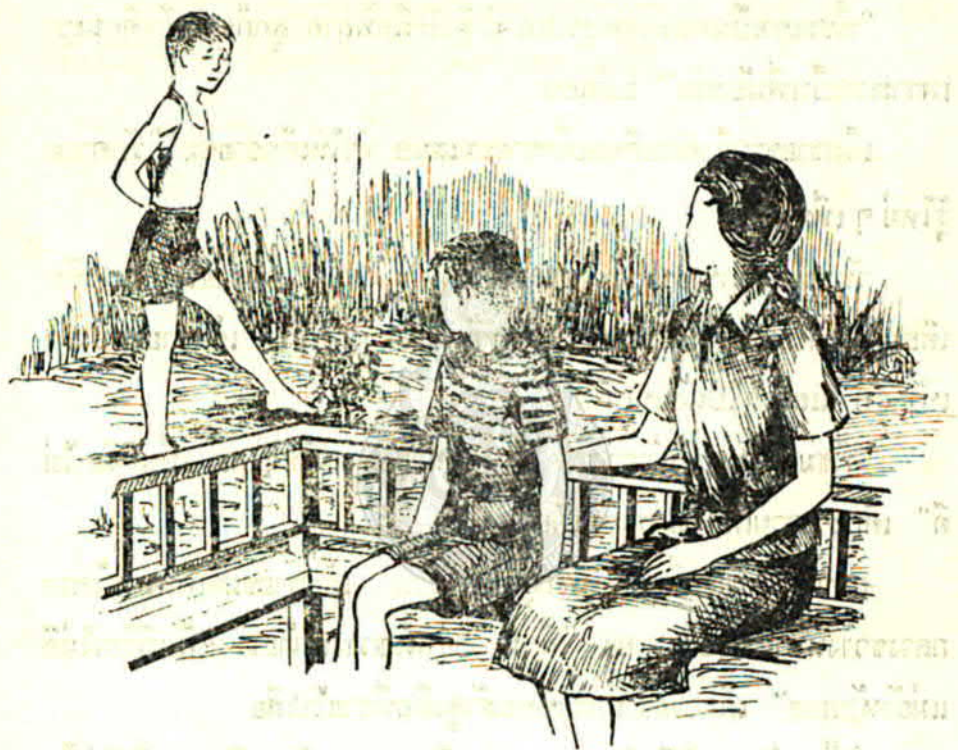
“มานี่ซิ ชาน มาดูกันเหียน” เด็กชายชมร้องเรียก แล้วเอาเท้าชี้ให้ดู เด็กชายชานโกรธ แต่เขาไม่พูดอะไร

แม่เคยสอนว่า “ชาน อย่าเดินถือของกิน กิริยาไม่ดี ถ้าจะทำอะไร ก้าวของกินเสียก่อน เสร็จแล้วจึงค่อยหยิบไปนั่งกินต่อ”

แต่เด็กชายชมถือขนมกินไปพลาง เดินไปพลาง จนเด็กชายชานนึกในใจว่า “พี่ชมนี่ช่างกระไร พ่อแม่คงไม่ได้สั่งสอนเขา เหมือนพ่อแม่เราสอนเราแน่ทีเดียว”

รุ่งขึ้น เด็กชายชมเดินเจียดศีรษะเด็กชายชาน ซึ่งกำลังนั่งอยู่ เดินเจียดไปใกล้จนทำสะกดกางเกงเด็กชายชาน แต่เขาก็ไม่ขอโทษ

แล้วหยิบขนมผ่านหลังเหนือศีรษะลงชมซึ่งนั่งอยู่ และไม่ขอโทษ ทำให้เด็กชายชานนึกสงสัยในใจอยู่หลายวัน วันหนึ่งจึงถามแม่ว่า

“มานีชี ขาบ มาดูคันเทียม” เด็กชายขมร้องเรียกแล้วเอาเท้าชี้
ให้ดู เด็กชายขามรู้สึกโกรธแต่ไม่พูดอะไร

“แม่จ๋า แม่ห้ามไม่ให้ผมยื่นคำสี่ระยะใคร ไม่ให้เดินเฉียดใคร ไม่ให้
 ษของด้วยเท้าและไม่ให้เดินกิน ไม่ให้หยิบของเหนือศีรษะใครโดยไม่ขอโทษ
 แต่ทำไมพี่ชมเขาทำอย่างที่แม่ห้ามทุกอย่างเล่าจ๊ะ”

“พี่ชมเขาเป็นคนมาจากชนบท ทำสิ่งใดผิดพลาด ลูกก็ควรตักเตือนเขา
 เพราะเราเป็นพี่น้องกัน” แม่ตอบ

เด็กชายขาบจึงคอยเตือนเด็กชายชมเสมอ ทำให้เด็กชายชมได้รับความ
 ู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอีก

วันหนึ่ง เด็กชายชมนั่งเหยียดเท้าไปทางผู้ใหญ่ เด็กชายขาบก็กระซิบ
 เตือนว่า “พี่ชม เท้าเป็นของต่ำ อย่าเหยียดไปทางคนอื่น” เด็กชายชมจึงชัก
 เท้ากลับ และลุกไปนั่งบนเก้าอี้

“พี่ชม ผู้ใหญ่นั่งต่ำกว่าเรา เราย่านั่งสูงกว่าผู้ใหญ่เลย เป็นกิริยาไม่
 ดี” เด็กชายขาบเดินไปกระซิบเตือน

ตอนค่ำ ขณะที่ทุกคนนั่งอยู่ที่นอกชาน เด็กชายชมก็เดินมานั่งตรง
 กลางขวางหน้ายายของตนเอง “พี่ชม ย่านั่งขวางหน้ายาย เป็นกิริยาไม่ดี
 แม่ยังห้ามเลย” เด็กชายขาบกระซิบแล้วจูงมือพี่ชายไปเสีย

รุ่งขึ้นเช้าขณะที่เดินไปตามถนน เด็กชายขาบเห็นหญิงคนหนึ่งใส่เสื้อ
 สีชมพูชूमือแล้วพูดว่า “ขาบ เสื้ออย่างนี้แม่ของขาบใส่ใช้ไหม” เด็กชาย
 ขาบรีบบักมือพี่ชายเสียแล้วกระซิบว่า “โธ่ อย่าชี้ใคร ๆ อย่างนั้น พี่ชม
 แม่ห้ามว่าการชूमือตรงไปยังผู้ใด เป็นกิริยาไม่ดี หรือถ้าใครเขานั่งอยู่ จะ
 เดินผ่านไปตรงกลางก็กิริยาไม่ดี เด็กที่เดินเหยียบโน่นเตะนั่นก็ไม่ดี แม่เคยตี
 ผม และบอกว่าแม่ไม่ชอบคนชूमือ เป็นไพร่ ไม่ใช่ผู้ดี”

เด็กชายชมเป็นคนง่าย ไม่ถือ น้อยบอกอะไรก็ไม่โกรธ ยอมฟัง
ทุกอย่างเพราะรู้ว่าตัวเป็นคนกิริยาไม่ดี ถ้าเด็กชายชมไม่ฟังคำเตือนของน้อง
เขาคงจะยังโง่และได้ชื่อว่าเป็นโง่ ไม่ใช่ผู้ดี อย่างนั้นเอง

บัดนี้เด็กชายชมเชื่อฟังคำเตือนของเด็กชายขบ และผู้ใหญ่ เขาจึง
เป็นผู้มีกิริยาดี ใคร ๆ ก็ชมว่า เด็กชายชมเป็นผู้ดี

๘. ความพากเพียร

งานบางอย่างเป็นงานยาก ต้องใช้เวลาทำนานกว่าจะเสร็จ เราต้อง
อดทนทำงานเสร็จจึงจะได้ชื่อว่าเป็นคนเพียร

เด็กชายคนหนึ่งชื่อสมใจ เดินหัวกระเบ้ากลับจากโรงเรียน พอตีผ่าน
บ้านข้างไม้ เขาแลเห็นข้างไม้เอาขวานตากไม้ท่อนใหญ่ เขย็นเผ้าคูดูอยู่นาน
ไม้นั้นก็มีรูปร่างเป็นเรือขึ้นมา

“พิไร่ ง่ายจะตาย” สมใจคิด “เอาขวานกับไม้มาให้ฉัน ฉันก็ทำได้”
เขาหยิบไม้ท่อนใหญ่จากหลังบ้านมาดู “เออไม้ท่อนนั้นแหละ ฉันจะทำให้
เป็นใบพาย จะได้เอาไปพายเรือเล่นที่คลองข้างบ้าน”

สมใจเอาขวานมาตากไม้ท่อนนั้น แต่เพราะเขาทำไม่เป็น ขวานจึงตาก
เอาไม้ลิกบ้างต้นบ้าง จนทำเป็นพายไม่ได้ ตากต่อไปก็ยังเล็กลง ๆ

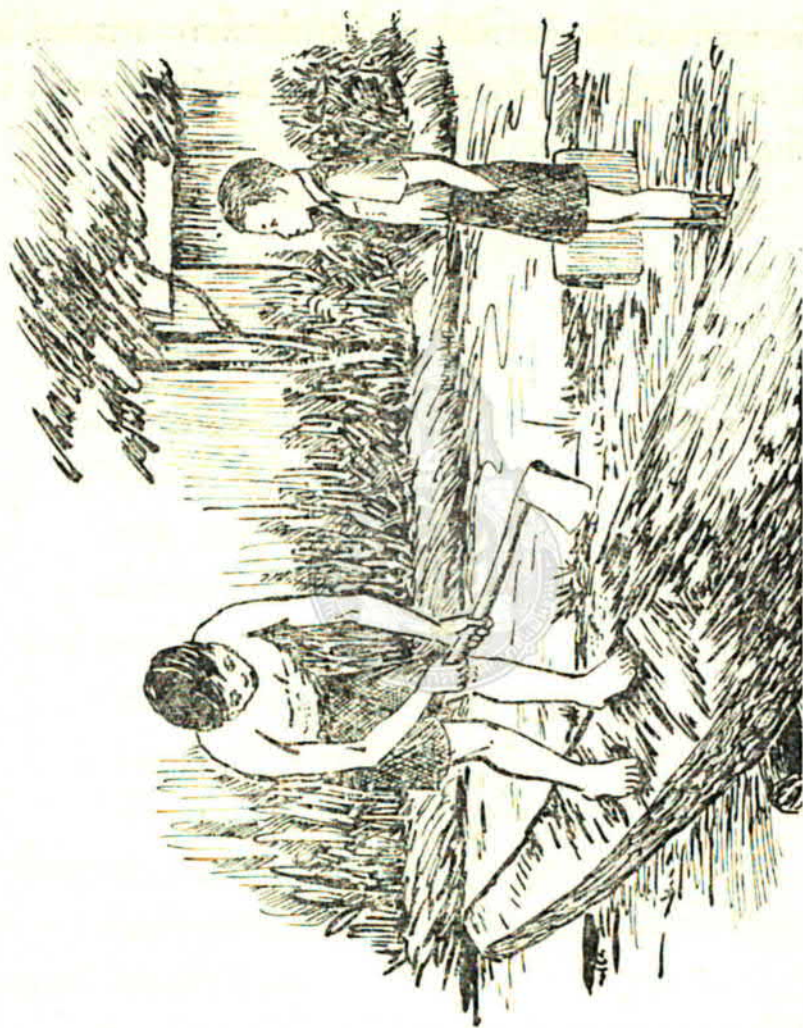
“ทำเป็นไม้ให้คุณยายกวักปูนดีกว่า” สมใจคิด คุณยายของเขาได้รับ
ประทานหมากกับปูนเสมอ “ง่ายจะตาย”

สมใจใช้ขวานตากต่อไป ไม้นั้นก็ยังเล็กลง ๆ ทำเป็นไม้กวักปูนไม่
สำเร็จ

“ต้องขว้างทิ้งไปละ ยากจะตาย” สมใจบอกตัวเอง แล้วก็ขว้างไม้ทิ้ง
ไปในสวนหลังบ้าน

สมใจเป็นคนไม่มีความเพียร เพราะถ้าเขาอยากทำสิ่งใด เขาก็ควรไต่
ถามคนอื่นที่ทำได้แล้วค่อย ๆ พยายามทำให้ได้ ถ้ายังทำไม่ได้ ก็ควรให้คนอื่นช่วย

การเรียนก็เหมือนกันเป็นของที่ไม่ง่ายนัก นักเรียนต้องขยันพากเพียร
หมั่นอ่านหนังสือ หมั่นกวดเลข หมั่นทำการบ้าน จึงจะสอบไล่ได้

สนใจเห็นช่างไม้เอาขวานถากไม้ให้เป็นรูปเรือกขบใจ คิดว่าทำงาน ๆ

มีภาษิตกล่าวว่า “จงฝนทิ้งให้เป็นเข็ม” ทั้งคือเหล็กแท่งใหญ่ ใครจะฝนจนมันเล็กเท่าเข็มได้ ถ้าจะทำก็คงใช้เวลานานนักหนา เมื่อเราจะเตือนใครให้พยายามทำงานให้สำเร็จเราจึงมักจะเปรียบให้เขาฟังว่า ควรฝนทิ้งให้เป็นเข็ม คืองานใหญ่เท่าไรใช้เวลาทำนานเท่าไรก็ควรทำให้สำเร็จจนได้ จึงจะตรงกับภาษิตว่า “ฝนทิ้งให้เป็นเข็ม”

๕. ชัยคนประหยัด

บ้านของเด็กชายชอบเป็นบ้านหลังใหญ่ มีสนามและสวนสวยงาม พ่อแม่ของเขาเป็นคนร่ำรวย เวลาเด็กชายชอบอ่านหนังสือได้เพิ่มจากเก่า เขาก็ได้สตางค์เป็นรางวัลเสมอ

ส่วนบ้านของเด็กชายชัยนั้นเป็นบ้านหลังเล็ก อยู่ใกล้กับบ้านของเด็กชายชอบ ไม่มีสนาม ไม่มีสวน เพราะพ่อแม่ของเขาไม่ร่ำรวย แต่พ่อแม่ก็ให้สตางค์เด็กชายชัยเป็นรางวัลทุกครั้งที่อ่านหนังสือได้เพิ่มจากเก่า

“ชัย เธอได้รางวัลค่าละเท่าไรนะ” เด็กชายชอบถามเพื่อน เด็กทั้งสองไปโรงเรียนด้วยกัน และพูดคุยกันเสมอ

“พ่อแม่ให้ฉันค่าละ ๑๐ สตางค์” เด็กชายชัยตอบ

“แหม น้อยจัง ฉันได้ค่าละสี่สิ่งแน่ะ” เด็กชายชอบตอบ

สิ่งหนึ่งมีค่าเท่ากับสิบห้าสตางค์ เขาได้มากกว่าเด็กชายชัยถึงค่าละสิบห้าสตางค์

“เธอจะเอาสตางค์ไปทำอะไรล่ะ ชื่อนมกันไหม” เด็กชายชอบถาม

“ไม่เอาหรอก ฉันจะเก็บใส่ออมสินไว้” เด็กชายชัยตอบ

“ฉันจะเอาสตางค์ไปซื้อขนม” เด็กชายชอบพูด “ถ้าได้เยะ ๆ ฉันจะซื้อของเล่น ชอร์ต ซอเรือ ซอเรือบิน ชอบินจินดา”

เมื่อเด็กชายชอบได้เงินจากพ่อแม่ เขาก็เอาไปซื้อขนมและของเล่นหมด ไม่เคยเก็บไว้เลย

ส่วนเด็กชายชัยนั้นเก็บไว้เสมอ เขาไม่เคยจ่ายหมดเลย ถ้าเขาอยากเล่น เขาก็เล่นกับเพื่อน วิ่งไล่กัน เล่นซ่อนหา มอญซ่อนผ้า ตีจับ บางทีก็เล่นฟุตบอล กระโดดเชือก ทำให้ร่างกายแข็งแรงและสนุกจำเริญ

บางวันเด็กชายชอบไม่มีสตางค์ซื้ออาหารกลางวัน เพราะเอาไปซื้อของเล่นบ้าง ซื้อขนมบ้าง ซื้อโน่น ซื้อนี่ เป็นอย่างนั้นบ่อย ๆ ต้องทนหิวแสบท้อง เรียนหนังสือก็เลวลง ร่างกายก็ซูบซีดไม่แข็งแรง

เด็กชายชยไม่ทำเช่นนั้น เขาไม่เอาสตางค์ไปซื้อของเล่นเลย ถ้าหิวเขาก็ซื้อของกิน เขาเลือกซื้อของที่มีประโยชน์แก่ร่างกาย และเก็บสตางค์ไว้บ้าง

เมื่อถึงวันปีใหม่ ทางโรงเรียนมีงานรื่นเริง ทางบ้านมีการแจกสตางค์เด็ก

“ผมมีสตางค์หลายอัน ผมอยากแลกเป็นธนบัตรครับ” เด็กชายชยบอกแม่

“จริง” แม่ร้อง “แม่ก็อยากได้สตางค์ เอามาแลกกับธนบัตรสิ” แม่พูดแล้วถามว่า “ชย ลูกไปเอาสตางค์มาจากไหนมากมายอย่างนั้น”

เด็กชายชยตอบว่า “สตางค์ที่แม่ให้ผมไปกินขนมที่โรงเรียนครับ ผมกินไม่หมด ก็เก็บสตางค์ไว้ได้เท่านี้”

“แม่ตั้งใจเหลือเกิน ลูกรัก” แม่ตอบ “ลูกรู้จักประหยัดทรัพย์ โตขึ้นลูกจะไม่อดอยาก เอ้าแม่เพิ่มสตางค์ให้มากกว่าที่พูดไว้อีก” แล้วแม่ก็ส่งสตางค์ให้เด็กชายชย

ชยเอาสตางค์ไปเก็บในกระป๋องออมสินอีก ไม่นานนักกระป๋องออมสินก็เต็ม เขาจึงเอาสตางค์ไปฝากไว้ในธนาคาร เมื่อเติบโตขึ้น เด็กชายชยก็กลายเป็นคนร่ำรวยมาก มีคนนับถือทั่วไป

ส่วนเด็กชายชอบมีสตางค์เท่าไรก็ใช้หมด ไม่รู้จักประหยัดหรือออมทรัพย์ไว้ เขาต้องอาศัยพ่อแม่กิน ทำงานหาเลี้ยงตัวก็ไม่ได้ ถ้าหาสตางค์ได้เท่าไรก็ไม่รู้จักพอ เขาจึงยากจนลงทุกที ๆ

“ผมมีสตางค์หลายอัน ผมอยากแลกเป็นธนบัตรครับ” เด็กชายซัยบอกแม่

ในโรงเรียนเรา คงมีเด็กนักเรียนที่เหมือนเด็กชายชัย คือรู้จักประหยัด
ทรัพย์ ไม่ใช่เงินซื้อของเล่นอยู่เรื่อย ๆ แต่บางคนก็เหมือนเด็กชายชอบ
ที่ใช้เงินเก่ง มีเท่าไรใช้หมด ซื้อของเล่นที่ครูห้าม แอบเล่นเวลาครูไม่เห็น

ถ้าใครประพฤติตัวอย่างเด็กชายชัย ก็คงต้องหน้าประพฤติดูต่อไป แต่
ถ้าใครเหมือนเด็กชายชอบ ก็คงเลิกนิสัยไม่คืนเสีย และรู้จักประหยัดทรัพย์
ตรงกับภาษิตว่า "มีสติพึงประจบให้ครบบาท"

๑๐. ลูกที่ดี

“ชมชื่น อะไรเอ๋ย สัตินเดินมา หลังกามุงกระบือ” อุทุมถามชมชื่น
น้องสาว

“เท่า ยังไงละ” ชมชื่นตอบ

“ถูก เก่งจริง” อุทุมชม “ฟังที ๆ นะ” “อะไรเอ๋ย สูงเยี่ยมเทียมฟ้า
แต่ต่ำกว่าภูวนิคมเดียว”

“อะไร พี่อุทุม ทายไม่ถูก” ชมชื่นพูด

“เอาใหม่ละ อุทุมทายต่อไป” อะไรเอ๋ยน้ำบ่อน้อย คนตั้งร้อยกินไม่
หมด”

อุทุมมักมีคำทายหรือปัญหาทายน้องเสมอ อุทุมได้ปัญหาเหล่านี้มา
จากโรงเรียนบ้าง จากหนังสือบ้าง อุทุมชอบอ่านหนังสือมาก

อุทุมกับชมชื่น สองพี่น้องรักกันมาก มีของเล่นก็เล่นด้วยกัน มีขนม
ก็แบ่งกันกิน พ่อแม่สอนให้รักกัน เขาเชื่อฟังพ่อแม่ ทั้งสองคนขยันช่วย
พ่อแม่ทำงาน

เด็กทั้งสองอยู่โรงเรียนเดียวกัน เขาไปโรงเรียนด้วยกัน อุทุมอยู่ชั้น
ประถมปีที่ ๓ ชมชื่นอยู่ชั้นประถมปีที่ ๑ ก่อนไปโรงเรียน อุทุมกับ ชมชื่น
กราบสวัสดีคุณพ่อคุณแม่ และเมื่อกลับบ้านก็กราบสวัสดีอีก เขาคิดกันทุก
วัน เขาทั้งสองเป็นลูกที่ดี พ่อแม่จึงรักเขามาก

เด็ก ๆ คงอยากรู้ว่าอุทุมกับชมชื่น ช่วยพ่อแม่ทำอะไรบ้างที่บ้าน

เมื่อกลับจากโรงเรียน อุทุมรับประทานขนมที่คุณแม่หาไว้ให้ อิ่มแล้ว
ก็ทำความสะอาด กวาด ดูห้องนอนของตน ปูที่นอน ทางมุ้ง รดน้ำต้นไม้

ทำความสะอาดร่างกาย ทำการบ้านแล้วรับประทานอาหารเย็นพร้อมคุณพ่อคุณแม่และน้อง ช่วยคุณแม่เก็บโต๊ะอาหาร แล้วดูโทรทัศน์ฟังข่าวคราวของบ้านเมือง แล้วเตรียมตัวนอนไม่เกิน ๒๐.๐๐ นาฬิกา เมื่อชมขึ้นนอนหลับไปแล้ว

อุดมชอบฟังวิทยุหรือโทรทัศน์ เพื่อรู้ข่าวคราวของบ้านเมือง เมื่อครูถามก็ตอบได้ หรือครูให้ไปพูดหน้าชั้นก็พูดได้ อุดมจึงได้รับคำชมเชยจากครูเสมอ

เมื่อต้นชั้นอุดมก็รับทำความสะอาดห้องรับแขก แล้วทำความสะอาดร่างกาย รับประทานอาหาร แล้วเตรียมตัวไปโรงเรียน

ส่วนชมขึ้นนั้นคุณแม่บอกว่ายังเล็กอยู่ ให้ช่วยพี่อุดมไปก่อน ถ้าโตขึ้นก็จะช่วยพ่อแม่ได้มากเหมือนกัน

ในวันหยุดเรียน อุดมตื่นแต่เช้ารีบตรงไปยังเล่าไก่ ช่วยคุณพ่อให้อาหารไก่ในเล้า อุดมช่วยเก็บไข่ไก่ที่แม่ไก่ไข่ไว้ เขาค่อย ๆ หยิบไข่ที่ใส่ฟอง ใส่ลงในตะกร้า อุดมระวังไม่ให้ไข่แตกแตก ไข่ไก่เหล่านี้คุณแม่นำมาทำอาหาร และบางวันยังมีเหลือไปขายให้คุณลุงอ้วนข้างบ้านอีกด้วย หลังจากนั้นอุดมกวาดลานบ้าน ตอกไม้ ไข่วัสดุ และฝุ่นละอองปลิวมา ทำให้ลานบ้านสกปรกเลอะเทอะ อุดมกวาดลานบ้านสะอาด แล้วจึงไปทำความสะอาดร่างกาย เตรียมรับประทานอาหารเช้า

เวลากลางวันอุดมมักช่วยคุณพ่อทำอะไรเล่น บางทีก็เอาใบตาลมาทำเป็นพัดให้คุณแม่ใช้ในครัว บางทีก็เอากะลามะพร้าวมาขัดให้เป็นเงา ทำเป็นโคมไฟ อุดมชอบช่วยคุณพ่อทำอะไรเล่น คุณพ่อบอกว่า เล่นเป็นงานมีประโยชน์

อุดมรดน้ำต้นไม้ดอกไม้หน้าบ้านเสมอ และกวาดลานบ้านให้สะอาด

วันหนึ่งคุณลุงอ้วนเพื่อนบ้านเดินเข้าประตูมา

“สวัสดีครับคุณลุง” อุดมพูดแล้วยกมือไหว้

“คุณพ่ออยู่ไหม” คุณลุงถาม

“อยู่ครับ เชิญในห้องรับแขกครับ”

“ขอบใจนะหลาน”

คุณลุงอ้วนพูดชมกับพ่อแม่ว่า อุดมกับชมชื่นเป็นลูกที่ดี มีกิริยาดี พูดจาเพราะ เชื่อฟังพ่อแม่ และขยันช่วยงานบ้านเสมอ พี่น้องก็รักกันดี

พ่อแม่พากันชื่นใจ ที่ได้ฟังคุณลุงอ้วนชมลูก อุดมกับชมชื่นเป็นลูกที่ดีจริง ๆ ทั้งสองมีกิริยาดี พูดจาเพราะ เชื่อฟังพ่อแม่ ขยันช่วยงานบ้านและรักกันดีเสมอ

นักเรียนทุกคนจงทำตัวเป็นลูกที่ดีอย่างอุดมกับชมชื่น

๑๑. เราต้องกล้าหาญ

“แม่จำ เมื่อเช้าฉันนายเซยคนสวนของเราถูกตีหัวจ๊ะ” เด็กหญิงนิตบอกแม่ “ถูกเพื่อนที่จากข้างหลังจ๊ะ”

“เพื่อนคนนั้นเป็นคนพาล ไม่กล้าหาญ” แม่อธิบาย “คนพาลเท่านั้นที่คอยรังแกคน และแอบทำร้ายผู้อื่น คนกล้าหาญเขาไม่รังแกใคร เขาไม่รังแกคนที่สู้ไม่ได้”

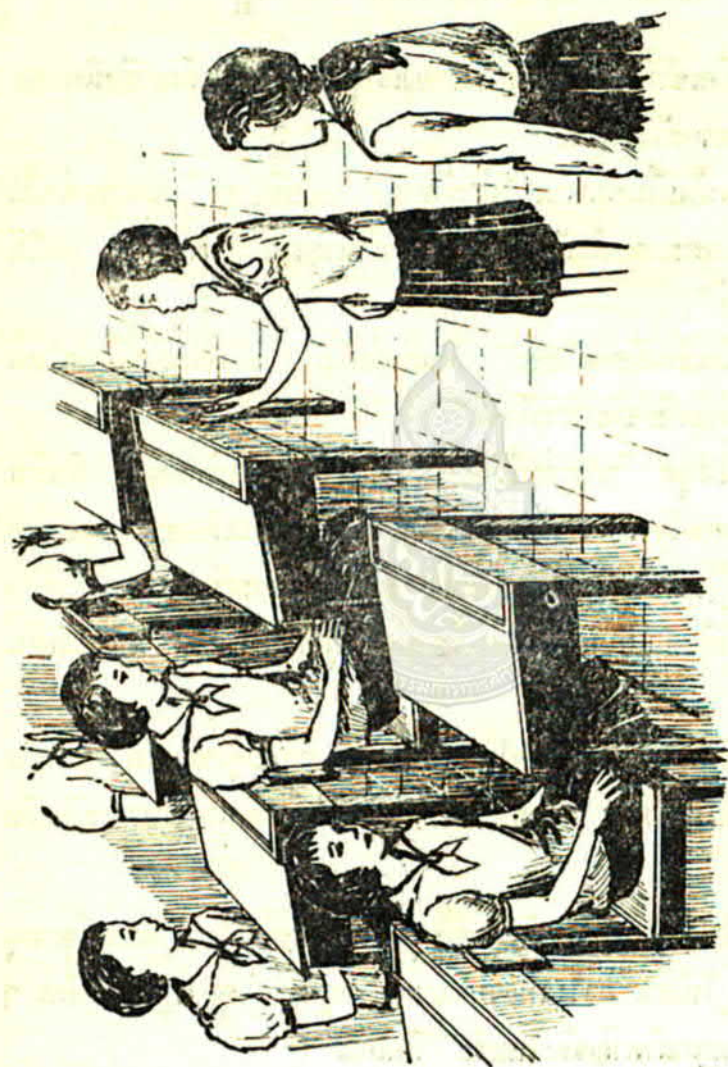
“แล้วเขาไม่เช็กเลือดด้วยจ๊ะ” นิตเล่าต่อไป “เขาปล่อยให้เลือดไหลแห้งอยู่ จนที่หน้อยต้องเรียกมาล้างให้”

“นั่นซี” แม่พูด “นายเซยนี้ น่าอายแท้ๆ เป็นอะไรนิตหน้อย ทำเป็นขลาดไปได้ บางคนใจขลาดเหมือนนายเซยนี้แหละ ได้ยินเสียงอะไรทั้งหน้อยก็สะกึ่งจนสุดตัว หรือไม่ก็ร้องจนสุดเสียง ควรจะรู้จักระับความกลัวไว้บ้าง หรือถ้าสะกึ่งแล้วก็แล้วไป พยายามหาเรื่องอื่นมาพูดเสีย คนอื่นก็จะได้ไม่เห็นที่เราขลาด”

บางคนเดินอยู่บนถนน พอได้ยินแตรรถยนต์ก็สะกึ่งจนสุดตัว บางคนเลยกระโดดเข้าไปใกล้รถ รถเลยทับเอา ที่จริงเมื่อเห็นรถมาควรหลีกเลี่ยงเข้าไปใกล้

นิตพูดต่อไปว่า “แม่จำ วันนั้นคุณครูชมหนูว่ากล้าหาญ คุณครูเรียกหนูออกไปหน้าชั้น ให้เล่าเรื่องไปเที่ยวบางแสน หนูก็เล่า คุณครูและเพื่อน ๆ ตบมือกันใหญ่ หนูกล้าหาญจริงไหมจ๊ะ” นิตถาม

แม่ยิ้มแล้วตอบว่า “จริงซื้ลูก ถ้าหนูไม่ออกไปหน้าชั้นตอนคุณครูเรียกหรือออกไปแล้วไปยืนบิคตัวอยู่ ไม่เล่าอะไร อย่างนั้นเรียกว่า เป็นคนขลาด คนขี้อาย ใคร ๆ ก็หัวเราะ ครูก็นึกไม่ชมว่า กล้าหาญ”

ครูพูดว่า "นี่เป็นคนกล้าหาญ ไม่เขลา"

“นิทกล้อออกไปเมื่อครูเรียก ก่อล้อพูด ก่อล้อตอบ เมื่อครูถาม อย่างนี้เรียกว่า คนก่ล้อหาญ” แม่อธิบายน

นิทถามว่า “ถ้าเราพูดผิดล่ะจะแม่ เราไม่อายเขาหรือ”

แม่อธิบายนว่า “ไม่น่าอายเลย ถ้าพูดผิดครูก็แก้ให้ แล้วนิตจะได้มีความรู้ที่ถูก ถ้าเราเรียนอะไรไม่เข้าใจเราถามครู อย่างนี้ก็เรียกว่าก่ล้อหาญเหมือนกัน แม่ตั้งใจที่นิตเป็นคนก่ล้อหาญ”

นักเรียนทุกคนจึงทำตนเป็นคนก่ล้อหาญอย่างเด็กหญิงนิต จะได้เรียนเก่ง ๆ และมีก้นชม

๑๒. รักกันไว้

วันรุ่งขึ้น เด็กหญิงนิต ไปนั่ง ใกล้แม่ กอดแขนแม่ไว้ ทันทีนั้นน้อย
น้องสาวก็วิ่งเข้ามานั่งขวางแล้วร้องว่า

“พินิดไป พินิดไป” น้อยรักแม่ หวงแม่ กลัวว่าแม่จะรักนิตมากกว่า

“ทำไมน้อยจึงไล่พินิดเล่าจ๊ะ” นิตถามแม่ “นิตก็รักแม่เหมือนนกันนี่”

“น้อยไม่ได้ไล่พินิดออก ลูก” แม่พูด “แต่น้อยยังเล็กอยู่ น้อยไม่รู้จัก
คนมาก ยังไม่ได้ไปโรงเรียน จึงได้แต่สนิทกับแม่ เพราะอยู่ใกล้ชิดกันทั้งวัน
และไม่อยากให้คนอื่นมาแย่งแม่ไป”

“แต่นิตรู้จักคนมาก นิตรู้จักพี่ใหญ่ และพี่กลาง นิตรู้จักคุณครูและ
เพื่อน ๆ มากมายที่โรงเรียน” เด็กหญิงนิตพูด

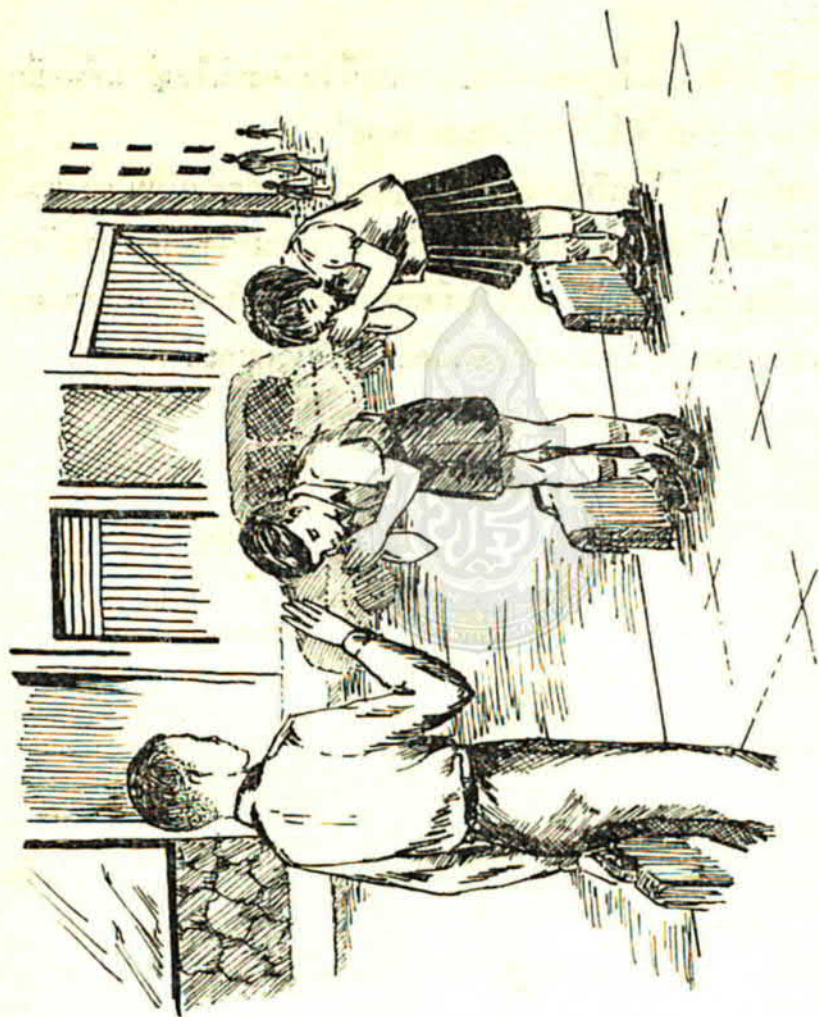
แม่หัวเราะ และตอบว่า “นั่นสิ นิตรู้จักคนมากมาย จึงไม่ต้องหวงแม่
อย่างน้อย นิตรักครูและญาติพี่น้องของนิตไหม”

“รักสิจ๊ะ” นิตตอบ “นิตรักแม่ รักครู รักเพื่อนและญาติทุกคน ถ้า
ใครมาว่าแม่ หรือครู หรือคนที่นิตรัก นิตก็จะโกรธและเถียงแทนทุกทีเลยจ๊ะ”

“ครูสุตาที่เคยสอนนิต ไม่ได้สอนอีกแล้วหรือ แม่ได้ยินว่าครูสุตา
ย้ายไปสอนที่โรงเรียนใหม่” แม่ถาม

“ใช่จ๊ะ นิตอยากย้ายโรงเรียนตามครูสุตาไปจริง ๆ” นิตตอบ “แต่ครู
มาลีที่มาสอนเป็นครูดีมาก นิตเลยไม่ย้าย”

เด็กรักพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครู และโรงเรียน เมื่อเรียนจบแล้วจึงควร
ช่วยเหลืออุดหนุนโรงเรียนของตนเสมอ

เรารักพ่อแม่ เรารักครู รักโรงเรียน และญาติพี่น้อง เราทำความเคารพ

ท่านเหล่านั้นเสมอ

โรงเรียนของเด็กชายใหญ่มีการแข่งขันฟุตบอลเสมอ เด็กชายใหญ่ไปดู
ทุกครั้ง และเอาใจช่วยให้โรงเรียนตนชนะ วันนั้นเขาก็ไปดูการแข่งขันฟุตบอล
มา เขาเล่าว่า

“พอโรงเรียนผมแข่งฟุตบอลได้ พวกเราก็โห่ร้องกันใหญ่ แต่พออีก
ฝ่ายหนึ่งเขาเอาลูกบอลไปได้ เราก็ใจหายวาบเลย”

“ถูกแล้ว เราชักโรงเรียน รักหมู่คณะของเรา เราก็อยากให้ฝ่ายเราชนะ
เพื่อจะได้มีชื่อเสียง” แม่ตอบ “เรารักคนที่บ้าน เรารักคนที่โรงเรียน โรงเรียน
กับบ้านก็เหมือนกัน เราอยู่โรงเรียนเหมือนอยู่บ้าน เราจึงต้องรักโรงเรียน
และบ้านมากๆ เสมอ” ว่าแล้วแม่อีกก็อดนึกและนัยไ้ว้คนละข้าง

